

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

26. aprill 2012*

Õigusaktide ühtlustamine — Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused — Direktiiv 2001/29/EÜ — Artikli 5 lõike 2 punkt d — Õigus teoseid üldsusele edastada — Reprodutseerimisõigus — Teoste ajutised salvestised, mille on teinud ringhäälinguorganisatsioon oma vahenditega ning oma saadete tarbeks — Kolmanda isiku vahenditega tehtud salvestis — Ringhäälinguorganisatsiooni kohustus hüvitada kolmanda isiku tegevuse või tegevusetuse mis tahes kahjulikud tagajärjed

Kohtuasjas C-510/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Østre Landsreti (Taani) 18. oktoobri 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. oktoobril 2010, menetluses

DR,

TV2 Danmark A/S

versus

NCB – Nordisk Copyright Bureau,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud J. Malenovský (ettekandja), R. Silva de Lapuerta, E. Juhász ja D. Šváby,

kohtujurist: V. Trstenjak,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 24. novembri 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- DR ja TV2 Danmark A/S, esindaja: *advokat* H. Samuelsen Schütze,
- NCB – Nordisk Copyright Bureau, esindaja: *advokat* P.-H. Schmidt,
- Hispaania valitsus, esindaja: N. Díaz Abad,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Samnadda ja H. Støvlbæk,

* Kohtumenetluse keel: taani.

olles 17. jaanuari 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tuleks tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (ELT L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01; lk 230) artikli 5 lõike 2 punkti d ja põhjendust 41, mis näevad ette erandi autorile tema teose osas kuuluvast reprodutseerimisest „kui kõne all on teoste ajutised salvestised, mille on teinud ringhäälinguorganisatsioonid oma vahenditega ning oma saadete tarbeks”.
- 2 Eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluse raames, mille pooled on ühelt poolt kaks Taani ringhäälinguorganisatsiooni DR ja TV2 Danmark A/S (edaspidi „TV2 Danmark”) ja teiselt poolt autorite õiguste esindusorganisatsioon NCB – Nordisk Copyright Bureau (edaspidi „NCB”) ning mis käsitleb salvestisi, mis tehakse selliste teleprogrammidega seoses, mille need ringhäälinguorganisatsioonid on tellinud kolmandatelt isikutelt mainitud organisatsioonide oma saadete tarbeks.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

WIPO autoriõiguse leping

- 3 Ülemaailmne Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (WIPO) võttis 20. detsembril 1996 Genfis vastu WIPO autoriõiguse lepingu. See leping kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 16. märtsi 2000. aasta otsusega 2000/278/EÜ (EÜT L 89, lk 6; ELT eriväljaanne 11/33, lk 208).
- 4 WIPO autoriõiguse lepingu artikli 1 lõige 4 näeb ette, et lepinguosalisel järgivad Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni (Pariisi 24. juuli 1971. aasta redaktsioon) 28. septembril 1979 muudetud redaktsiooni (edaspidi „Berni konventsioon”) artikleid 1–21.

Berni konventsioon

- 5 Berni konventsiooni artikkel 1 sätestab:

„Riigid, kelle suhtes käesolev konventsioon kehtib, moodustavad Liidu autorite õiguste kaitseks nende kirjandus- ja kunstiteoste.”

- 6 Berni konventsiooni artiklis 11a on sätestatud:

„(1) Kirjandus- ja kunstiteoste autoritele kuulub ainuõigus lubada:

- (i) nende teoste ülekandmist raadio või televisiooni vahendusel või avalikustamist mis tahes vahendite abil, mis on mõeldud märkide, helide või kujundite kaablita levitamiseks;

[...]

(3) Kui ei ole lepitud kokku vastupidises, ei tähenda luba, mis on antud vastavalt käesoleva artikli esimesele lõikele, luba salvestada ülekantud teost helisid ja kujundeid salvestavate vahenditega. [Berni] [L]iitu kuuluvate riikide seadusandlus määrab aga kindlaks eeskirjad ajutiste salvestiste kohta, mida teevad raadio- ja televisiooniorganisatsioonid oma vahenditega ja vaid enda poolt kasutamiseks. Liitu kuuluvate riikide seadusandlus võib lubada selliste salvestiste säilitamist ametlikes arhiivides nende eranditult dokumentaalset iseloomu omaval alusel.”

Liidu õigus

7 Direktiivi 2001/29 põhjendus 41 on järgmine

„Erandi või piirangu kohaldamisel ringhäälinguorganisatsioonide tehtavate ajutiste salvestiste suhtes käsitatakse ringhäälinguorganisatsiooni vahendite hulka kuuluvana ka selle isiku vahendeid, kes tegutseb ringhäälinguorganisatsiooni nimel ja vastutusel.”

8 Selle direktiivi artikkel 2 „Reprodutseerimisõigus” näeb ette:

„Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata otset või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult, on:

a) autoritel nende teoste osas;

[...]”

9 Selle direktiivi artikli 3 „Õigus teoseid üldsusele edastada ja muid objekte üldsusele kättesaadavaks teha” lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sh nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.”

10 Kõnealuse direktiivi artikli 5 „Erandid ja piirangud” lõiked 2 ja 5 on järgmised:

„2. Liikmesriigid võivad artiklis 2 sätestatud reprodutseerimisõiguse puhul näha ette erandeid ja piiranguid järgmistel juhtudel, kui kõne all on:

[...]

d) teoste ajutised salvestised, mille on teinud ringhäälinguorganisatsioonid oma vahenditega ning oma saadete tarbeks; erandlikku dokumentaalset laadi arvesse võttes võib lubada nimetatud salvestisi säilitada ametlikes arhiivides;

[...]

5. Lõigete 1, 2, 3 ja 4 kohaseid erandeid ja piiranguid kohaldatakse üksnes teatavatel erijuhtudel, mis ei ole vastuolus teose või muu objekti tavapärase kasutusega ning ei mõjuta põhjendamatult õiguste valdaja õiguspäraseid huve.”

Siseriiklik õigus

- 11 Taani autoriõiguse seaduse (ophavsretslov) 27. veebruari 2010. aasta konsolideerimisakti nr 202 (lovbekendtgørelse nr 202) redaktsioonis (edaspidi „autoriõiguse seadus”) § 31 sätestab:

„Raadio- ja teleringhäälinguorganisatsioonid võivad enda saadete tarbeks salvestada teoseid heli- ja filmilindile või mis tahes muule taasesitust võimaldavale kandjale tingimusel, et neile kuulub kõnealuste teoste edastamise õigus. Nende salvestatud teoste üldsusele kättesaadavaks tegemine peab toimuma kooskõlas kehtiva õigusega. Kultuuriminister võib kehtestada nende salvestiste tegemise ning kasutamise ja säilitamise tingimused.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 12 Põhikohtuasja hagejad on DR, mis on avalik-õiguslik raadio- ja teleringhäälinguorganisatsioon, mille ülesanne on avalik-õigusliku ringhäälinguteenuse osutamine iseseisva avalik-õigusliku isikuna, keda rahastatakse televisiooni kasutusloatasudest, ja TV2 Danmark, mis on kommertsalustel tegutsev teleringhäälinguorganisatsioon, mida rahastatakse telereklaamist saadavate vahendite arvelt ja mille ülesanne on samuti avalik-õigusliku ringhäälinguteenuse osutamine.
- 13 DR-i ja TV2 Danmarki raadio- ja televisiooniprogrammid on kas nende enda toodetud või programmid, mille kolmandad isikud on tootnud vastavate lepingute alusel esimest korda DR-i või TV2 Danmarki poolt ülekandmiseks.
- 14 Põhikohtuasja kostja NCB on ühing, mis paljudes Põhjamaades ja Balti riikides haldab muusikateoste salvestus- ja reproduktsiooniõigusi nende teoste autorite, heliloojate, muusikatootjate nimel.
- 15 Põhikohtuasi käsitleb küsimust, kas ajutisi salvestisi puudutav erand käib ka selliste salvestiste kohta, mille on teinud ringhäälinguorganisatsiooni väline ja õiguslikult iseseisev teleprogrammitootja, kui salvestise on selliselt tootjalt tellinud DR või TV2 Danmark esimest korda DR-i või TV2 Danmarki poolt ülekandmiseks.
- 16 DR ja TV2 Danmark väidavad, et autoriõiguste omajate seisukohalt ei ole oluline, kas ülekandmiseks mõeldud salvestise teeb ringhäälinguorganisatsiooni enda meeskond sellele organisatsioonile kuuluvate vahenditega või ringhäälinguorganisatsiooni tellimust täitva kolmandast isikust ettevõtja töötaja, kes kasutab selle ettevõtja enda vahendeid. DR ja TV2 Danmark väidavad lisaks, et autoriõiguse seaduse § 31 ei näe ette tingimust, et ringhäälinguorganisatsioon peab salvestise tegema „oma vahenditega”. Seega ei oma ülekandmiseks mõeldud salvestisi puudutava erandi kohaldamise puhul Taani õiguse seisukohalt tähtsust see, kas sellise salvestise teeb ringhäälinguorganisatsiooni töötaja või hoopis kolmanda isiku töötaja.
- 17 NCB kinnitab seevastu, et liidu õigusest tuleneb „oma vahenditega” tegemise tingimus ja et see tingimus on kohaldatav ka autoriõiguse seaduse alusel. Lisaks väidab NCB, et „oma vahenditega” tegemise tingimus saab olla täidetud vaid siis, kui iseseisev ringhäälinguorganisatsiooni väline tootja tegutseb teleringhäälinguorganisatsiooni nimel ja tema vastutusel. NCB nendib lisaks, et formuleeringut „tegutseb teleringhäälinguorganisatsiooni nimel ja vastutusel” tuleb tõlgendada nii, et teleringhäälinguorganisatsioon vastutab suhetes kolmanda isikuga tootja tegevuse ja võimaliku tegevusetuse eest nii, nagu oleks see organisatsioon salvestise ise teinud.
- 18 Neil asjaoludel otsustas Østre Landsret menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [direktiivi 2001/29] artikli 5 lõike 2 punkti d formuleeringut „oma vahenditega” ja selle direktiivi preambuli põhjenduse 41 määratlust „ringhäälinguorganisatsiooni nimel ja vastutusel” tuleb tõlgendada siseriiklikust õigusest või Euroopa Liidu õigusest lähtudes?

2. Kas [direktiivi 2001/29] artikli 5 lõike 2 punkti d sõnastus on „ringhäälinguorganisatsiooni nimel ja vastutusel” taani- inglisi- ja prantsuskeelse sõnastuse põhjal või „ringhäälinguorganisatsiooni nimel või vastutusel” saksakeelse sõnastuse põhjal?
3. Kui esimeses küsimuses viidatud formuleeringut ja määratlust tuleb tõlgendada Euroopa Liidu õigusest lähtudes, siis millistest kriteeriumidest peab lähtuma siseriiklik kohus, hinnates konkreetselt seda, kas ringhäälinguorganisatsiooni ülekannetes kasutamiseks kolmanda isiku (edaspidi „tootja”) poolt tehtud salvestis tehti „oma vahenditega” ja „ringhäälinguorganisatsiooni nimel [ja/või] vastutusel”, nii et salvestis on hõlmatud [direktiivi 2001/29] artikli 5 lõike 2 punktis d ette nähtud erandiga?

Seoses kolmanda küsimusega nõuavad vastust eelkõige järgmised küsimused:

- a) Kas [direktiivi 2001/29] artikli 5 lõike 2 punkti d formuleeringut „oma vahendid” tuleb mõista nii, et tootja poolt ringhäälinguorganisatsiooni ülekannetes kasutamiseks tehtud salvestis on hõlmatud artikli 5 lõike 2 punktis d ette nähtud erandiga ainult siis, kui ringhäälinguorganisatsioon vastutab suhetes kolmandate isikutega selle salvestisega seotud tootja tegevuse või tegevusetuse eest nii, nagu siis, kui tegemist oleks ringhäälinguorganisatsiooni enda tegevuse või tegevusetusega?
- b) Kas tingimus, et salvestis peab olema tehtud „ringhäälinguorganisatsiooni nimel [ja/või] vastutusel”, on täidetud siis, kui ringhäälinguorganisatsioon on tellinud tootjalt salvestise tegemise selleks, et kõnealust salvestist ülekannetes kasutada, ja tingimusel, et ringhäälinguorganisatsioonil on kõnealuse salvestise edastamise õigus?

Kas kolmanda küsimuse punktile b vastamisel võib arvesse võtta järgmisi asjaolusid, või peab nendega arvestama, ning kui see nii on, siis millist tähtsust need omavad:

- i) kas lõpliku ja määrava kunstilist külge/toimetamist puudutava otsuse tellitud saate kohta teeb pooltevahelise kokkuleppe põhjal ringhäälinguorganisatsioon või tootja?
 - ii) kas salvestist puudutavate tootja kohustustega seoses lasub vastutus suhetes kolmandate isikutega ringhäälinguorganisatsioonil nii, nagu siis, kui tegemist oleks ringhäälinguorganisatsiooni enda tegevuse või tegevusetusega?
 - iii) kas tootjal on ringhäälinguorganisatsiooniga sõlmitud kokkuleppe alusel lepinguline kohustus anda kõnealune saade ringhäälinguorganisatsioonile üle kokkulepitud hinna eest ja katta selle hinna arvelt kõik salvestise tegemisega seotud kulud?
 - iv) kas suhetes kolmandate isikutega lasub vastutus salvestise eest ringhäälinguorganisatsioonil või tootjal?
- c) Kas tingimus, mille kohaselt peab salvestis olema tehtud „ringhäälinguorganisatsiooni nimel [ja/või] vastutusel”, on täidetud siis, kui ringhäälinguorganisatsioon on tootjalt tellinud salvestise tegemise selleks, et ringhäälinguorganisatsioon saaks kõnealust salvestist üle kanda – tingimusel, et kõnealusel ringhäälinguorganisatsioonil on selle salvestise edastamise õigus –, juhul kui ringhäälinguorganisatsiooniga sõlmitud, salvestist käsitleva kokkuleppe alusel on tootja enda kanda võtnud rahalise ja õigusliku vastutuse (i) kõigi salvestisega seotud kulude kandmise eest eelnevalt kokku lepitud tasu eest, (ii) õiguste omandamise eest ja (iii) ettenägematute asjaolude eest, sh viivitus salvestise tegemisel ja lepingu rikkumine, kuid ringhäälinguorganisatsioon ei vastuta suhetes kolmandate isikutega salvestist puudutavate tootja kohustuste eest nii, nagu siis, kui tegemist oleks ringhäälinguorganisatsiooni enda tegevuse või tegevusetusega?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

- 19 DR ja TV2 Danmark kui ringhäälinguorganisatsioonid leiavad, et esitatud küsimused ei ole vastuvõetavad, sest küsimustele antav vastus ei oma põhikohtuasja lahendi seisukohalt igal juhul tähtsust.
- 20 Nende ringhäälinguorganisatsioonide sõnul on kaheldav, kas direktiiv 2001/29, mille tõlgendamine on eelotsuse küsimuste eesmärk, omab üldse eelotsusetaotluse esitanud kohtus lahendatava vaidluse seisukohalt tähtsust. Eelkõige väidavad nad, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti d taanikeelses versioonis olev formuleering „oma vahenditega ja oma saadete tarbeks” ei sisaldu autoriõiguse seaduse §-s 31 ja seega ei ole seda põhikohtuasjas vaja kohaldada.
- 21 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute koostöö raames ainult siseriiklikul kohtul, kelle lahendada on vaidlus ja kes vastutab langetatava kohtuotsuse eest, pädevus tema menetluses oleva kohtuasja eripära arvestades hinnata nii eelotsuse vajalikkust oma otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust (14. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-217/05: Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, EKL 2006, lk I-11987, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 22 Juhul kui siseriiklike kohtute esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse sätte tõlgendamist, on Euroopa Kohus seega põhimõtteliselt kohustatud neile vastama, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et eelotsusetaotluse tegelik eesmärk on saada Euroopa Kohtult otsus kunstliku vaidluse alusel või soovituslikke arvamusi üldiste või hüpoteetiliste küsimuste kohta, kui liidu õiguse tõlgendamine, mida palutakse, ei ole mingil viisil seotud kohtuasja faktiliste asjaolude või esemega või ka juhul, kui Euroopa Kohtul ei ole talle esitatud küsimustele tarviliku vastuse andmiseks vajalikud faktilised või õiguslikud asjaolud teada (eespool viidatud kohtuotsus Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 23 Käesoleva eelotsusetaotluse puhul nii ei ole. Käsitletavas asjas ei esine nimelt ükski eespool viidatud asjaoludest, mis annaks Euroopa Kohtule põhjuse taotluse rahuldamisest keelduda. Eelkõige nähtub eelotsusetaotlusest selgelt, et mitme liidu õiguse sätte tõlgendamist käsitlevale küsimusele antav vastus on siseriiklikule kohtule vajalik selleks, et anda õiguslik hinnang DR-i või TV2 Danmarki poolt ringhäälinguorganisatsiooni välistelt, õiguslikult sõltumatutelt teleprogrammitootjatelt tellitud salvestistele, ja seega selle kohtu menetletava vaidluse lahendamiseks.
- 24 Seetõttu on esitatud küsimused vastuvõetavad ja neile tuleb vastata.

Esimene küsimus

- 25 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2001/20 artikli 5 lõike 2 punktis d olevat formuleeringut „oma vahenditega” sellisena, nagu seda täpsustab selle direktiivi põhjendus 41, tuleb tõlgendada siseriiklikust õigusest või liidu õigusest lähtudes.
- 26 Kõigepealt tuleb meenutada, et direktiivi 2001/29 artikli 2 kohaselt peavad liikmesriigid andma põhimõtteliselt autoritele nende teoste osas ainuõiguse lubada või keelata otsust või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult.
- 27 Siiski on selle direktiivi artikli 5 lõike 2 punktis d antud liikmesriikidele võimalus näha ette erand autorile tema teose osas kuuluvast reprodutseerimisest ainuõigusest või seda õigust piirata siis, kui tegemist on teoste ajutiste salvestistega, mille on teinud ringhäälinguorganisatsioonid „oma vahenditega” ning oma saadete tarbeks.

- 28 Kõigepealt tuleb nentida, et viimati mainitud sätte sõnastus on otseselt ajendatud Berni konventsiooni artikli 11a lõikest 3.
- 29 Liit ei ole küll selle konventsiooni osaline, kuid on siiski WIPO autoriõiguse lepingu – mille osaline ta on, mis on osa liidu õiguskorrast ning mille rakendamine on direktiivi 2001/29 eesmärk – artikli 1 lõike 4 alusel kohustatud järgima konventsiooni artikleid 1–21. (vt selle kohta 4. oktoobri 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/08 ja C-429/08: Football Association Premier League jt, EKL 2011, lk I-9083, punkt 189 ja seal viidatud kohtupraktika). Järelikult on liit kohustatud järgima Berni konventsiooni artiklit 11a (vt analoogia alusel 9. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-277/10: Luksan, punkt 59).
- 30 Selle konventsiooni artikli 11a lõige 3 jätab ringhäälinguorganisatsiooni poolt oma vahenditega ja oma saadete tarbeks tehtud ajutiste salvestiste regulatsiooni otsesõnu Berni liitu kuuluvate riikide õigusaktidega reguleeritavaks.
- 31 Eeltoodut arvestades lähtutakse sellest, et liidu seadusandja kasutas direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas vastu võtmisel seda pädevust, mis varem kuulus intellektuaalomandi valdkonnas liikmesriikidele. Selle direktiivi kohaldamisalas tuleb lugeda, et liit astus asjaomaste liikmesriikide asemele ning sellest tulenevalt ei ole viimastel enam pädevust Berni konventsiooni rakendavaid sätteid kehtestada (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Luksan, punkt 64).
- 32 Just sel alusel on liidu seadusandja andnud liikmesriikidele võimaluse kehtestada siseriiklikus õiguses ajutisi salvestisi käsitlev erand, nagu on ette nähtud direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis d, ja on täpsustanud selle erandi ulatust, määratledes direktiivi põhjenduses 41, et ringhäälinguorganisatsiooni vahendite hulka kuuluvana käsitatakse ka selle isiku vahendeid, kes tegutseb „ringhäälinguorganisatsiooni nimel [ja/või] vastutusel”.
- 33 Järgmiseks tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttest, et liidu õigusnorme, mis ei viita otseselt liikmesriikide õigusele nende tähenduse ning ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt (vt eelkõige 18. jaanuari 1984. aasta otsus kohtuasjas 327/82: Ekro, EKL 1984, lk 107, punkt 11; 19. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-287/98: Linster, EKL 2000, lk I-6917, punkt 43; 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-5/08: Infopaq International, EKL 2009, lk I-6569, punkt 27, ja 18. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-34/10: Bürstle, EKL 2011, lk I-9821, punkt 25).
- 34 Direktiivi 2001/29 tekstis puudub selle direktiivi artikli 5 lõike 2 punktis d esitatud formuleeringu „oma vahenditega” tähendusega seoses mis tahes viide liikmesriigi õigusele. Seega kujutab see formuleering asjaomase direktiivi kohaldamise eesmärgil endast liidu õiguse autonoomset mõistet, mida tuleb liidu territooriumil tõlgendada ühetaoliselt.
- 35 Seda järeldust toetab direktiivi 2001/29 ese ja eesmärk. EÜ artiklil 95 põhineva direktiivi 2001/29 eesmärk, milleks on ühtlustada infoühiskonnas autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavaid aspekte ning tagada siseturul konkurents, mida ei moonuta liikmesriikide õigusnormide erinevused (12. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-479/04: Laserdisken, EKL 2006, lk I-8089, punktid 26 ja 31–34), eeldab liidu õiguse autonoomsete mõistete väljatöötamist. Liidu seadusandja tahe saavutada direktiivi 2001/29 võimalikult ühetaoline tõlgendamine ilmneb direktiivi põhjendusest 32, milles kutsutakse liikmesriike üles kohaldama reprodutseerimisõiguse erandeid ja piiranguid ühtsel viisil, et tagada siseturu tõrgeteta toimimine.
- 36 Kuigi liikmesriikidel on vabadus kehtestada siseriiklikus õiguses ajutisi salvestisi käsitlev erand, nagu käesoleva otsuse punktis 32 on mainitud, oleks selle direktiivi käesoleva otsuse eelmises punktis nimetatud eesmärgiga vastuolus tõlgendus, mille kohaselt liidu õiguses antud võimalust kasutades

võivad taolise erandi kehtestanud liikmesriigid selle raames vabalt ja ühtlustamata viisil täpsustada eelkõige tingimused, mis puudutavad selliste ajutiste salvestiste tegemisel kasutatavate vahendite olemust, kuna erandi tingimused võivad liikmesriigiti erineda ja seega olla potentsiaalsete vastuolude allikaks (vt analoogia alusel direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b sätestatud mõiste „õiglane hüvitis” kohta 21. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-467/08: Padawan, EKL 2010, lk I-10055, punktid 34–36).

- 37 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis d olevat formuleeringut „oma vahenditega” tuleb liidu õiguse raames tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt.

Teine küsimus

- 38 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti d koostoimes põhjendusega 41 tuleb tõlgendada nii, et ringhäälinguorganisatsiooni oma vahendite hulka kuuluvad ka selle isiku vahendid, kes tegutseb „ringhäälinguorganisatsiooni nimel ja vastutusel”, või hoopis nii, et ringhäälinguorganisatsiooni oma vahendite hulka kuuluvad selle isiku vahendid, kes tegutseb „ringhäälinguorganisatsiooni nimel või vastutusel”.
- 39 Esmalt tuleb tõdeda, et direktiivi 2001/29 põhjenduse 41 eri keeleversioonide vahel on lahknevus.
- 40 Teatavad keeleversioonid (tšehhi keelne, saksa keelne, ja maltakeelne versioon) on sõnastatud nii, et ringhäälinguorganisatsiooni oma vahendite hulka kuuluvad selle isiku vahendid, kes tegutseb „ringhäälinguorganisatsiooni nimel või vastutusel”. Sellest sõnastusest nähtub *prima facie*, et salvestiste puhul, mis on tehtud ringhäälinguorganisatsiooni poolt oma saadete tarbeks, kuid kolmanda isiku vahenditega, piisab direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis d käsitletud ajutiste salvestiste suhtes ette nähtud erandi kohaldamisalasse kuulumiseks sellest, kui asjaomane kolmas isik tegutseb kas ringhäälinguorganisatsiooni „nimel” või siis selle „vastutusel”.
- 41 Seevastu teiste keeleversioonide puhul, mis on ülekaalus (bulgaari keelne, hispaania keelne, taanikeelne, eestikeelne, kreeka keelne, ingliskeelne, prantsuskeelne, läti keelne, leedu keelne, ungarikeelne, hollandikeelne, poolakeelne, rumeenia keelne, slovakeelne, sloveenia keelne, soome keelne ja rootsikeelne versioon), on direktiivi 2001/29 põhjendus 41 sõnastatud nii, et ringhäälinguorganisatsiooni oma vahendite hulka kuuluvad selle isiku vahendid, kes tegutseb „ringhäälinguorganisatsiooni nimel ja vastutusel”. Teksti sellisest versioonist tuleneb otseselt, et salvestiste puhul, mis on tehtud ringhäälinguorganisatsiooni poolt oma saadete tarbeks, kuid kolmanda isiku vahenditega, on direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis d käsitletud ajutiste salvestiste suhtes ette nähtud erandi kohaldamisalasse kuulumiseks vajalik, et asjaomane kolmas isik vastaks mõlemale ettenähtud tingimusele.
- 42 Seega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teise küsimuse abil teada saada sisuliselt seda, kas direktiivi 2001/29 põhjenduses 41 ette nähtud tingimused on alternatiivsed või kumulatiivsed.
- 43 Esmalt on paslik rõhutada, et asjaomase põhjenduse üksnes grammatiline tõlgendamine ei võimalda iseenesest esitatud küsimusele vastata, kuna see tingib vältimatult õigusega vastuolus oleva tulemuse nii ühe kui ka teise eespool esitatud keelevariandi puhul.
- 44 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa ühes keeleversioonis kasutatud liidu õiguse sätte sõnastus olla selle sätte tõlgendamise ainsaks aluseks ja olla tõlgendamisel muude keeleversioonide ees eelistatud. Niisugune lähenemine oleks vastuolus liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudega (vt 12. novembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-149/97: Institute of the Motor Industry, EKL 1998, lk I-7053, punkt 16, ja 3. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-187/07: Endendijk, EKL 2008, lk I-2115, punkt 23).

- 45 Sellistel asjaoludel tuleb liidu õigusnormi teksti keeleversioonide erinevuse korral asjaomast sätet tõlgendada, lähtudes õigusakti kontekstist ja eesmärgist, kuhu säte kuulub (vt selle kohta 27. oktoobri 1977. aasta otsus 30/77: Bouchereau, EKL 1977, lk 1999, punkt 14; 7. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-482/98: Itaalia vs. komisjon, EKL 2000, lk I-10861, punkt 49, ja 1. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-1/02: Borgmann, EKL 2004, lk I-3219, punkt 25).
- 46 Direktiivi 2001/29 põhjenduse 41 konteksti osas on kohane meenutada, et selle direktiivi artiklist 2 tuleneb põhimõtteliselt, et kaitstud teose reprodutseerimiseks peab olema autori luba.
- 47 Siiski nähtub selle direktiivi artikli 5 lõike 2 punktist d, et erandina võivad vastava lahenduse kasuks otsustanud liikmesriikides need ringhäälinguorganisatsioonid, kellel on kaitstud teose ülekandmise õigus, teha täiendavalt selle teose „ajutisi” salvestisi, ilma et neil oleks vaja taotleda sellise reproduktsiooni tegemiseks autori luba.
- 48 Sellisel juhul nõuab nii Berni konventsiooni artikli 11a lõige 3 kui ka direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkt d, millega võetakse üle konventsiooni viidatud säte, et ajutine salvestis oleks tehtud ringhäälinguorganisatsiooni „oma vahenditega”.
- 49 Viimati nimetatud sätte kohaselt, kui seda lugeda koos direktiivi 2001/29 põhjendusega 41, hõlmab ringhäälinguorganisatsiooni „oma vahendite” mõiste ajutiste salvestiste erandi kohaldamisel sellise isiku vahendeid, kes tegutseb ringhäälinguorganisatsiooni nimel ja/või vastutusel.
- 50 Viidatud põhjendust arvestades ei nõua see säte, et ringhäälinguorganisatsioon teeks ajutise salvestise ise, kuid sedastab, et kui sellise salvestise teeb kolmas isik, siis käsitatakse salvestist ringhäälinguorganisatsiooni „oma vahenditega” tehtuna.
- 51 Selle nõudega on liidu seadusandja soovinud säilitada tiheda seose kolmanda isiku ja ringhäälinguorganisatsiooni vahel, mis hoiab ära sellise kolmanda isiku võimaluse saada iseseisvalt kasu ajutise salvestise erandist, mille puhul on ainsaks soodustatud isikuks ringhäälinguorganisatsioon.
- 52 Just seetõttu näeb liidu seadusandja direktiivi 2001/29 põhjenduses 41 ette kaks eeldust, mis kumbki rajanevad teataval konkreetsel suhtel ringhäälinguorganisatsiooni ja selle kolmanda isiku vahel, kellele on olukorrast sõltuvalt usaldatud ajutise salvestise tegemine.
- 53 Esimene eeldus – kolmas isik tegutseb ringhäälinguorganisatsiooni „nimel” – eeldab kahe poole vahel otsest ja vahetatut seost, mille raames ei ole asjaomasel kolmandal isikul põhimõtteliselt mingit otsustamisvabadust. See seos on suhteväliste isikute suhtes ühetähenduslik, kuna juba määratlusest tulenevalt on kolmanda isiku mis tahes tegevus vältimatult omistatav asjaomasele ringhäälinguorganisatsioonile.
- 54 Teine eeldus, mille puhul kolmas isik tegutseb ringhäälinguorganisatsiooni „vastutusel”, osutab keerukamale, vahendatud seosele nende kahe poole vahel, mis tagab kolmandale isikule teatava vabaduse oma vahendite kasutamisel, kaitstes samas kolmandate isikute huve suhetes asjaomase ringhäälinguorganisatsiooniga, kui arvestada, et lõppastmes vastutab just viimati nimetatu kahjustatusse puutuv osas sellise kasutamise eest kolmandate isikute ja eelkõige autorite ees.
- 55 Sellest järeldub, et kumbki direktiivi 2001/29 põhjenduses 41 esitatud tingimus vastab eraldi võetuna ja teisest tingimusest sõltumatult eesmärgile, mis on selle direktiivi artikli 5 lõike 2 punktis d koosmõjus nimetatud põhjendusega, nagu on täpsustatud käesoleva otsuse punktis 51.
- 56 Neil asjaoludel tuleb neid kahte tingimust käsitada võrdsena ja seega alternatiivsetena.
- 57 Peale selle toetab Euroopa Kohtu poolt kaalutavate tõlgendusversioonide hindamise puhul seda lahendust asjaolu, et see tagab ringhäälinguorganisatsioonidele suurema võimaluse teostada ettevõtlusvabadust, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 16, samas siiski kahjustamata autoriõiguste põhiolemust.

58 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele eelotsuse küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti d koosmõjus direktiivi põhjendusega 41 tuleb tõlgendada nii, et ringhäälinguorganisatsiooni oma vahendite hulka kuuluvad mis tahes kolmanda isiku vahendid, kes tegutseb selle ringhäälinguorganisatsiooni nimel või vastutusel.

Kolmas küsimus

59 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, konkreetselt milliste kriteeriumide põhjal tuleb otsustada, kas direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis d ette nähtud ajutisi salvestisi käsitleva erandiga on hõlmatud salvestis, mille on ringhäälinguorganisatsioon teinud oma saadete tarbeks kolmandate isikute vahenditega.

60 Lähtudes direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti d koosmõjus põhjendusega 41 sellisest tõlgendusest, mis on esitatud käesoleva otsuse punktis 58, on selline salvestis hõlmatud ajutiste salvestiste erandiga siis, kui seda isikut võib käsitada kas ringhäälinguorganisatsiooni „nimel” või ringhäälinguorganisatsiooni „vastutusel” tegutsevana.

61 Seega tuleb esiteks kaaluda, kas asjaomast kolmandat isikut saab käsitada ringhäälinguorganisatsiooni „nimel” tegutsevana. Kui vastavalt käesoleva otsuse punktis 53 sedastatule arvestada asjaolu, et see suhe on põhimõtteliselt ühetähenduslik, siis saab kõnealuse asjaolu teha üldreeglina selgeks suure kindlustundega, ilma et selleks oleks vaja ette näha erikriteeriume.

62 Kui asjaomast kolmandat isikut ei saa käsitada ringhäälinguorganisatsiooni „nimel” tegutsevana, siis tuleb teiseks kaaluda, kas seda kolmandat isikut saab käsitada vähemalt ringhäälinguorganisatsiooni „vastutusel” tegutsevana.

63 Sellise olukorraga on tegemist vaid siis, kui ringhäälinguorganisatsioon vastutab eelkõige asjaomaste õiguste omajatest autorite ees selle kolmanda isiku mis tahes tegude eest, mis on seotud kaitstud teose reprodutseerimisega.

64 Otsuse tegemisel on eriti olulise tähtsusega asjaolu, et suhetes kolmandate isikute ja eelkõige autoritega, keda võib nende teoste nõuetele mittevastav salvestamine riivata, oleks ringhäälinguorganisatsioon kohustatud hüvitama kolmanda isiku, nagu ringhäälinguorganisatsiooni väline ja õiguslikult iseseisev teleprogrammitootja, asjaomase salvestisega seotud tegevuse või tegevusetuse mis tahes kahjulikud tagajärjed nii, nagu siis, kui tegemist oleks teleringhäälinguorganisatsiooni enda tegevuse või tegevusetusega.

65 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 87 on märkinud, ei oma seevastu tähtsust see, kes on teinud ringhäälinguorganisatsiooni poolt tellitud reprodutseeritud programmi sisu kohta lõpliku kunstilist külge või toimetamist puudutava otsuse. Direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis d sätestatud erandi seisukohalt omab tähtsust ainult mõiste „salvestis”, mis on mõeldud tähistama reprodutseerimise tehnilist vahendit.

66 Eeltoodud juhustest lähtudes peab eelotsusetaotluse esitanud kohus otsustama, kas põhikohtuasja faktiliste asjaolude põhjal on salvestise teinud isik, keda saab käsitada konkreetselt ringhäälinguorganisatsiooni „nimel” või vähemalt tema „vastutusel” tegutsenuna.

67 Eespool esitatud kaalutluste alusel tuleb kolmandale küsimusele vastata, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab selleks, et otsustada, kas ringhäälinguorganisatsiooni poolt oma saadete tarbeks kolmanda isiku vahenditega tehtud salvestis on direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis d sätestatud ajutiste salvestiste erandiga hõlmatud, kaaluma, kas põhikohtuasja asjaoludel saab seda isikut käsitada konkreetselt ringhäälinguorganisatsiooni „nimel” või vähemalt selle organisatsiooni „vastutusel” tegutsenuna. Viimasena mainitud juhul on eriti olulise tähtsusega asjaolu, et suhetes kolmandate

isikute ja eelkõige autoritega, keda võib riivata nende teoste nõuetele mittevastav salvestamine, oleks ringhäälinguorganisatsioon kohustatud hüvitama kolmanda isiku, nagu ringhäälinguorganisatsiooni väline ja iseseisev teleprogrammitootja, asjaomase salvestisega seotud tegevuse või tegevusetuse mis tahes kahjulikud tagajärjed nii, nagu siis, kui tegemist oleks teleringhäälinguorganisatsiooni enda tegevuse või tegevusetusega.

Kohtukulud

- ⁶⁸ Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 5 lõike 2 punktis d olevat formuleeringut „oma vahenditega” tuleb liidu õiguse raames tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt.
2. Direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti d koosmõjus direktiivi põhjendusega 41 tuleb tõlgendada nii, et ringhäälinguorganisatsiooni oma vahendite hulka kuuluvad mis tahes kolmanda isiku vahendid, kes tegutseb selle ringhäälinguorganisatsiooni nimel või vastutusel.
3. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab selleks, et otsustada, kas ringhäälinguorganisatsiooni poolt oma saadete tarbeks kolmanda isiku vahenditega tehtud salvestis on direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis d sätestatud ajutiste salvestiste erandiga hõlmatud, kaaluma, kas põhikohtuasja asjaoludel saab seda isikut käsitada konkreetselt ringhäälinguorganisatsiooni „nimel” või vähemalt selle organisatsiooni „vastutusel” tegutsenuna. Viimasena mainitud juhul on eriti olulise tähtsusega asjaolu, et suhetes kolmandate isikute ja eelkõige autoritega, keda võib riivata nende teoste nõuetele mittevastav salvestamine, oleks ringhäälinguorganisatsioon kohustatud hüvitama kolmanda isiku, nagu ringhäälinguorganisatsiooni väline ja iseseisev teleprogrammitootja, asjaomase salvestisega seotud tegevuse või tegevusetuse mis tahes kahjulikud tagajärjed nii, nagu siis, kui tegemist oleks teleringhäälinguorganisatsiooni enda tegevuse või tegevusetusega.

Allkirjad